

VOORSTEL AB

DATUM DB VERGADERING : 15 januari 2019

DATUM AB VERGADERING : 29 januari 2019

PORTEFEUILLEHOUDER : H.H.G. Dijk

REGISTRATIENUMMER : Z/18/023624-103325

OPSTELLER : Bert Hendriks/Frank Fokkema/Kenrick Boerebach/Hendri Kruijer

CATEGORIE: Bespreekstuk

 uw waterschap

ONDERWERP

Evaluatie calamiteit droogte 2018

VOORSTEL

1. Kennisnemen van de conclusies van de evaluatie van de droogtesituatie 2018
2. Kennisnemen van de aanbevelingen en het vervolgproces

0 Samenvatting

De droogte van 2018 was extreem in ons land en nog steeds staat het grondwater op veel plaatsen dieper dan gemiddeld voor deze periode van het jaar. Maar hoe extreem was het nu eigenlijk in ons gebied? En hoe kijken we zelf terug op ons handelen en hoe kijken anderen hierop terug? Om hier een beeld van te krijgen hebben we een aantal interne evaluaties uitgevoerd:

- Evaluatie Droogte 2018 – Beleidsinhoudelijke evaluatie
- Evaluatie Droogte 2018 – Intern proces
- Evaluatie Droogte 2018 – Externe relaties
- Evaluatie Droogte 2018 – Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland

Hiernaast zijn ook andere organisaties begonnen met evaluaties, die zeker ook relevant voor het waterschap WDODelta zijn, maar waar momenteel nog aan wordt gewerkt. In deze notitie met bijbehorende bijlagen is daarom alleen ingegaan op de belangrijkste bevindingen van onze interne evaluatie. Naast een feitelijke terugblik op de afgelopen periode geeft dit een heel aantal leer- en verbeterpunten. De aanbevelingen bestaan zowel uit onderzoeksvragen, als uit het advies om bepaalde afspraken te concretiseren, verduidelijken en soms te herijken. Daarnaast geeft de evaluatie enkele verbeteringsmogelijkheden in de samenwerking met onze partners.

Als vervolg op de evaluatie pakken we de conclusies en aanbevelingen ambtelijk op en werken deze verder uit in een implementatieplan, waar prioritering van de verbeteracties zal plaatsvinden. Daarnaast blijven we actief deelnemen aan de externe evaluaties. Verder gaan we begin februari met stakeholders uit de landbouw en natuur terugblikken op de droogte van 2018 en bespreken we de prognoses en handelingsperspectieven richting het voorjaar en het komende (groei)seizoen.

1 Achtergrond

Aanleiding

Het jaar 2018 is een extreem droog jaar geweest. Vergelijkbaar met het recordjaar 1976. Het neerslagtekort was drie keer groter dan in een gemiddeld jaar. Grondwaterstanden zakten ver uit en oppervlaktewaterpeilen konden in een deel van het beheergebied niet gehandhaafd worden. Met als gevolg schade aan landbouwgewassen en natuur. Ook de scheepvaart en de keringen hadden te lijden onder de lage (grond)waterstanden en op diverse plekken stond de waterkwaliteit meer dan

normaal onder druk. Kortom er was sprake van een calamiteit! Niet alleen regionaal, ook landelijk was men opgeschaald.

Zo'n calamiteit als deze veroorzaakt veel 'reuring'. Bij ons zelf, bij onze partners en zeker niet in de laatste plaats bij onze stakeholders. Velen hebben een mening over hoe (extreem) de situatie precies geweest is en over het handelen van het waterschap. Daarnaast bleek gedurende de droogtesituatie een aantal afspraken nog niet concreet genoeg te zijn. Het beleid en de afspraken die in de 'koude fase' opgesteld zijn, werd afgelopen zomer letterlijk op de proef gesteld. Van de droogtesituatie 2018 willen we zoveel mogelijk leren. En dat betekent evalueren!

Aanpak evaluatie

De evaluatie van de droogtesituatie is opgedeeld in vier sporen. Deze zijn nu samengebracht en de resultaten er van worden gezamenlijk aangeboden. De interne evaluaties die zijn uitgevoerd, zijn:

- Evaluatie Droogte 2018 – Beleidsinhoudelijke evaluatie
- Evaluatie Droogte 2018 – Intern proces
- Evaluatie Droogte 2018 – Externe relaties
- Evaluatie Droogte 2018 – Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland

Voorliggende notitie bevat de conclusies en aanbevelingen van de vier sporen. Voor wat betreft de beleidsinhoudelijke evaluatie zijn drie hoofddisciplines onderscheiden, te weten: waterkwantiteit, waterkwaliteit en waterveiligheid.

Naast onze eigen evaluaties zijn ook andere organisaties begonnen of van plan te starten met evalueren. Zo is in opdracht van provincie Overijssel, samen met Vechtstromen en met ons, een bureau gestart met het opstellen van een plan van aanpak voor een evaluatie. De verschillende Regionale Droogte Overleggen (RDO's) zullen elk hun eigen waterakkoord gaan evalueren. En ook landelijk gaat de Landelijke Commissie Waterverdeling en de, naar aanleiding van deze zomer ingestelde, Beleidstafel Droogte een aantal vraagstukken oppakken.

Leeswijzer

De hoofdstukken 2 t/m 5 bevatten de conclusies en aanbevelingen per evaluatiespoor. Toelichtende sheets en de uitgebreidere rapportage van de beleidsinhoudelijke evaluatie zijn te vinden in de bijlagen. Het beoogde vervolg op deze evaluatie staat in hoofdstuk 6.

2 Beleidsinhoudelijke evaluatie

2.1 Waterkwantiteit

Conclusies

Het jaar 2018 gaat de boeken in als een extreem droog jaar. Vergelijkbaar met recordjaar 1976. Met landelijk gezien regionale verschillen. Ook in ons beheergebied waren verschillen wat neerslagtekort betreft. In het zuidelijke, Sallandse deel is het minste neerslag gevallen. Een deel van Drenthe heeft eind mei, begin juni nog flink wat neerslag gehad. Daarna is het droog gebleven tot circa midden augustus. Die neerslag heeft verlichting gegeven tot aan het eind van het groeiseizoen.

Oppervlaktewater

Ons peilbeheer was er op gericht om zoveel mogelijk water te conserveren en aan te voeren. Toen bleek dat de droogte aan zou houden en ook de aanvoer vanuit de Rijn steeds verder zakte, hebben we besloten tijdig nog meer water in ons systeem te bufferen, door extra peilopzet ten opzichte van het max peil. In de boezem van NW Overijssel zijn we weliswaar binnen de afgesproken bandbreedte gebleven, maar hebben we wel besloten in afwijking van het peilbesluit pro-actief water in te laten.

De watervraag was als gevolg van het neerslagtekort dus extreem groot. Grote delen van ons beheergebied kunnen van water worden voorzien. Ten opzichte van een gemiddeld jaar is deze zomer globaal zo'n twee keer meer water aangevoerd vanuit de IJssel en het IJsselmeer. Wij voeren ook water door naar onze buurwaterschappen Vechtstromen en Hunze & Aa's. Vanwege een beperkte aanvoercapaciteit bij Eefde is daarvoor gebruik gemaakt van gemaal Holthe. Dit gemaal waarvan het nut ter discussie stond heeft zich de afgelopen zomer (en najaar) bewezen als noodzakelijk alternatief om voldoende water aangevoerd te krijgen.

Naast aanvoeren ten behoeve van peilbeheer werd er massaal water onttrokken voor beregening van gewassen. Zowel uit oppervlaktewater als uit grondwater. Uit oppervlaktewater zijn circa 425 meldingen geregistreerd, terwijl dit aantal in een gemiddeld jaar, slechts enkele tientallen bedraagt. Voor wat betreft onttrekkingen uit oppervlaktewater, bleek dat voor een aantal gebieden de watervraag groter was dan de interne, lokale aanvoercapaciteit. Om die reden hebben wij de verdringingsreeks toegepast, wat inhield dat in totaal in vijf gebieden een onttrekkingsverbod uit oppervlaktewater is afgekondigd, voor de beregening van bepaalde gewassen. Overigens, in het gebied waar geen aanvoer mogelijk is, zijn de watergangen drooggevalen en kon al langere tijd geen oppervlaktewater onttrokken worden.

Grondwater

In de gebieden waar geen oppervlaktewater meer onttrokken mocht of kon worden, zoals de gebieden zonder aanvoer, is veel gebruik gemaakt van beregening uit bronnen. Er zijn wel een aantal nieuwe meldingen binnengekomen, maar veel grondwateronttrekkingen vonden plaats uit bestaande bronnen. Het aantal beregeners uit grondwater was niet bekend. Er ontbrak een actueel beeld van werkelijke grondwateronttrekkers. Hierdoor is het niet mogelijk om een goede vergelijking te maken van deze zomer ten opzichte van gemiddelde zomers.

Binnen ons beheergebied hebben we grote verschillen in uitzakkende grondwaterstanden geconstateerd. In het westelijke, vlakke, laag gelegen deel zijn de grondwaterstanden niet of nauwelijks onder de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) uitgezakt. In die gebieden is relatief veel oppervlaktewater aanwezig, dat gedurende de hele periode goed op peil kon blijven. In het hellende, zandgebied van Salland en Drenthe is de grondwaterstand tot soms enkele decimeters onder de GLG gezakt. Met schade aan gewassen en natuur als gevolg.

Tijdens deze periode is gekeken of en voor welke gebieden een onttrekkingsverbod uit grondwater op dat moment nog zinvol zou zijn. Samen met waterschap Vechtstromen en Rijn & IJssel zijn natuurtypen geselecteerd en overlegd dat er een verbod afgekondigd zou worden voor de bestaande onttrekkingen binnen de verbodszones rondom de betreffende geselecteerde natuurgebieden. Aangezien dit voor ons waterschap betekende dat er geen onttrekkingen waren die we op basis daarvan zouden moeten verbieden is geconcludeerd dat een dergelijk specifiek verbod niet zinvol zou zijn.

Eind augustus en begin september liep het groeiseizoen ten einde, waardoor de watervraag vanaf dat moment enorm afnam. De onttrekkingsverboden uit oppervlaktewater zijn toen voor alle vijf deelgebieden ingetrokken. Tegelijkertijd werd de calamiteit afgeschaald naar de normale beheersituatie.

Prognose

Ook na het groeiseizoen zijn we doorgeshaald met water aanvoeren om de oppervlaktewaterpeilen zo hoog mogelijk (max) te houden, zodat de uitgeputte grondwatervoorraad weer wordt aangevuld. Onderzocht is of aanvullende maatregelen nodig zijn om de grondwaterstanden voor het komende groeiseizoen (2019) naar een gemiddeld niveau op te kunnen krikken.

Uit dit onderzoek is gebleken dat bij een normale winter de grondwaterstanden in het grootste deel van ons beheergebied zich zullen herstellen. In de laag gelegen vlakke gebieden is dit reeds het geval. Alleen op de hoge gronden in Drenthe en op de Sallandse heuvelrug zullen de

grondwaterstanden achter blijven bij het langjarig gemiddelde. Bij een droge winter blijven, naast die gebieden, ook de grondwaterstanden op de zandgronden van Salland achter bij het langjarig gemiddelde.

In de hoog gelegen droge gebieden streven we nu al naar het maximumpeil, om zoveel mogelijk water vast te houden en het grondwater aan te vullen. Daarbij houden we de (weer)omstandigheden nauwlettend in de gaten, zodat we tijdig kunnen anticiperen op veranderende weeromstandigheden, om potentiële schade en overlast te kunnen voorkomen.

De komende wintermaanden blijven we de grondwaterstanden monitoren. Daar waar ze achter blijven kan, afhankelijk van de omstandigheden, besloten worden met een extra peilopzet het herstel te bespoedigen.

Aanbevelingen

- 1) Gedurende het winterseizoen in de gebieden waar de grondwaterstanden extreem laag blijven streven naar een zo hoog mogelijk peil (max) ten gunste van de grondwateraanvulling. Daarbij wel de (weer)omstandigheden nauwlettend in de gaten houden, zodat tijdig met onze peilen geanticipeerd kan worden op veranderende weeromstandigheden en daarmee potentiële schade en overlast kan worden voorkomen;
- 2) Opnieuw in gesprek gaan met Vechtstromen (VS) en Hunze & Aa's (HA) over behoud van gemaal Holthe als aanvullend alternatief voor de aanvoerroute. VS en HA waren in de eerste besprekingen niet genegen bij te dragen aan het beheer en onderhoud van gemaal Holthe, omdat volgens hun bleek dat gemaal Holthe niet nodig zou zijn voor de aanvoerbehoefte van VS en HA. Deze zomer is gebleken dat gemaal Holthe juist onmisbaar was om VS en HA van voldoende water te kunnen voorzien. De afspraken van het waterakkoord Drenthe zullen geëvalueerd gaan worden. Het wordt aanbevolen 'gemaal/sluis Holthe' dan expliciet op de agenda te zetten;
- 3) In gesprek gaan met Rijkswaterstaat over gemaal Eefde, vanwege onvoldoende capaciteit bij lage IJsselstanden, ondanks recente grote investeringen, waar de waterschappen financieel aan hebben bijgedragen. Er zal binnen het Regionaal Droogte Overleg (RDO) Twentekanalen-Overijsselse Vecht ook een evaluatie uitgevoerd gaan worden, waarin dit aspect een prominente plaats krijgt;
- 4) Onderzoek laten uitvoeren naar de mate waarin dit extreem droge jaar invloed heeft op de maaiveldddaling in het veengebied. Dit punt is genoemd naar aanleiding van recente landelijke publicaties over droogte en maaiveldddaling. We stellen voor om dit onderzoek uit te laten voeren in het kader van het veenweide-traject;
- 5) Gebruik maken van het momentum ten aanzien van de bewustwording van de droge kant van klimaatverandering (ZON). De afgelopen jaren is gebleken dat het benodigde draagvlak voor het uitvoeren van ZON-maatregelen relatief klein was ("de bui valt wel op tijd"). Voor het vergroten van de bewustwording vooral samenwerking zoeken met land- en tuinbouw organisaties, drinkwaterbedrijven en gemeenten. Die samenwerking vindt onder andere reeds plaats binnen de projectgroep ZON;
- 6) Voer projectevaluaties uit, waarmee het effect van bepaalde maatregelen kan worden onderzocht, voor specifiek deze watertekort-situaties;
- 7) Voor de gebieden met onttrekkingsverboden (uit oppervlaktewater), inclusief de niet-aanvoergebieden, analyseren of maatregelen gewenst zijn en zo ja, opnemen in het WOM-programma en/ of in het nieuw op te stellen waterbeheerplan;

- 8) Huidige beregeningsregeling voor wat betreft grondwateronttrekkingen actualiseren en het moment concretiseren waarop een algemeen onttrekkingsverbod uit grondwater afgekondigd wordt;
- 9) Inventariseren van alle bestaande grondwaterputten en procesafspraken maken, waaronder eventueel aanvullende regels in de keur, zodat gedurende het groeiseizoen een actueel overzicht beschikbaar is van de grondwateronttrekkingen. En waarmee achteraf de invloed van de grondwateronttrekkingen op het watersysteem geëvalueerd kan worden;
- 10) De komende wintermaanden de grondwaterstanden goed monitoren. Daar waar ze achter blijven kan, afhankelijk van de omstandigheden, door het DB besloten worden met een extra peilopzet het herstel te bespoedigen.

2.2 Waterkwaliteit

Conclusies

De droogteperiode zal naar verwachting geen effect hebben op het behalen van de KRW-doelen in 2027. Er zijn diverse bovenlopen van KRW-waterlichamen extra (lang) drooggevallen maar de biologie heeft voldoende tijd om hiervan te herstellen. Ook het droogvallen van vistrappen leidt niet tot noemenswaardige effecten. De vismigratie naar de paaigebieden had al grotendeels plaatsgevonden en de in de vistrappen aanwezige vis kon vaak tijdig naar elders worden overgeplaatst. Met de inlaat van rivierwater zijn er weliswaar meer nutriënten aangevoerd maar daar staat tegenover dat er minder nutriënten uit de landbouwbodems zijn uit- en afgespoeld.

Met het inlaatwater zijn ook extra zouten als chloride en sulfaat aangevoerd. Dit is met name in de Boezem van Noordwest-Overijssel goed waarneembaar. Het zoutgehalte is van invloed op de ecologische waterkwaliteit. En met name sulfaat kan nog wat negatieve na-ijleffecten hebben op de nutriënthuishouding. Uit aanvullende monitoring zal blijken in hoeverre de gehalten in het gebied zijn doorgedrongen en hoe lang deze verhoogd aanwezig blijven.

Hoewel er dus geen blijvende effecten zijn op het KRW-doelbereik, heeft de bijbehorende opwarming wel tot tijdelijke effecten geleid, met name in de kleinere stedelijke wateren. Hier was relatief wat meer sprake van stank, blauwalg, botulisme en vooral van vissterfte door zuurstofgebrek. Ondanks de extreme droogtesituatie is deze sterfte echter redelijk binnen de perken gebleven wat in grote mate te danken is aan de vrij goede watertoevoer in veel gebieden.

In de notitie in bijlage 2 wordt nader ingegaan op de effecten van de droogteperiode 2018. Deze droogteperiode staat echter niet op zichzelf maar past binnen de voorspelde klimaatverandering. Daarom biedt de notitie ook een korte doorkijk naar wat het betekent indien droogte zich in mildere vorm maar meer structureel gaat voordoen. De opwarming van water kan, naast vissterfte, botulisme, blauwalgenbloei en stank, ook leiden tot extra mobilisatie van fosfaat uit waterbodems.

Het bestrijden van de meer structurele effecten van klimaatverandering vergt geen geheel nieuwe maatregelen. Wel geeft het extra druk om de bestaande beleidsmaatregelen – eventueel versterkt – door te voeren. Dit aspect wordt in 2019 meegenomen in de herijking van de KRW-doelen en de maatregelen voor het derde stroomgebiedbeheerplan.

Aanbevelingen

1) Het wordt aanbevolen om de negatieve effecten van klimaatverandering als volgt te beperken:

- Realisatie van de benodigde reductie in de nutriëntenbelasting. Dit zal ingebracht worden op de beleidstafel waterkwaliteit;
- Behoud en versterken van de waterdoorvoer in stedelijk gebied;
- Waar mogelijk extra beschaduwning realiseren;
- Het extra maaien voor wateraanvoer beperken tot de strikt noodzakelijke stroombanen;

- Het verder uitbouwen van de sponswerking van het bodem/watersysteem (ZON) waardoor er in de haarvaten minder droogval plaatsvindt.

2.3 Waterveiligheid

Conclusies

De aanhoudende droogte in de zomer van 2018 heeft effecten gehad op de dijken en enkele waterkerende kunstwerken in het beheergebied van WDODelta.

Grasbekleding en scheurvorming

Door de aanhoudende droogte verslechterde de grasbekleding op de dijken en zijn op diverse locaties scheuren geconstateerd in kleidijken. De volgende acties en maatregelen zijn genomen:

- De onderhoudswerkzaamheden aan de grasbekleding zijn stil gelegd tot eind augustus om te voorkomen dat de grasbekleding extra werd beschadigd (maaistop).
- Voor alle waterkeringen is een beweidingsverbod ingesteld. Dit beweidingsverbod is later in stappen afgeschaald en deels in stand gehouden tot 1 november.
- Er is in augustus onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar de toestand van de grasbekleding om te kunnen bepalen of er nog voldoende tijd voor herstel was om een voldoende erosiebestendige grasbekleding te verkrijgen voor het stormseizoen van 2018-2019.
- De zuidelijke hellingen op beide Vechtdijken zijn in september doorgezaaid. Het herstel gaat door droogte in het najaar echter niet als verwacht. Voor het stormseizoen van 2018-2019 wordt een beheersmaatregel opgesteld.

Voor wat betreft scheurvorming hebben we geen actie ondernomen, de scheuren vormen geen directe bedreiging voor de waterveiligheid en we hadden de verwachting dat deze weer zouden herstellen als deze weer vochtig zouden worden. In de najaarsschouw van 2018 is geconstateerd dat niet alle scheuren weer dicht gaan. Voor deze scheuren is een beheersmaatregel opgesteld.

Waterkerende kunstwerken

Als gevolg van de droogte was de waterstand op de IJssel bij Deventer dusdanig gezakt dat:

- De belasting op de sluisdeuren van de Prins Bernhardsluis te Deventer groter was geworden dan de belasting waarop deze sluisdeuren waren ontworpen.
- Buiten in het veld zandmeevoerende wellen werden waargenomen aan de IJsselszijde tussen gemaal Ankersmit en de Prins Bernhardsluis.

De volgende acties en maatregelen zijn genomen:

- De waterstand in de sluiskolk is ongeveer halverwege het peil in de Voorhaven (aan de zijde van de IJssel) en het peil in de Havenkom (aan de zijde van het Overijssels Kanaal) ingesteld (getrapt keren). De situatie was daarmee onder controle.
- Er is onderzocht tot welke laagwaterstand op de IJssel de sluis en het gemaal nog stabiel zijn voor het faalmechanisme piping. Zo laag is de waterstand niet weggezakt.
- De waterkeringbeheerders monitoren de zandmeevoerende wellen, daarmee is de situatie onder beheer.
- Samen met de gemeente Deventer is de reststerkte van de sluisdeuren onderzocht en op basis hiervan heeft de gemeente een gewijzigde vergunning van het waterschap ontvangen. In deze vergunning zijn de voorwaarden voor het uitvoeren van het noodschutregime, het bijzonder schutregime en het regulier schutregime vastgelegd.
- Voor de overige waterkerende kunstwerken is nagegaan of zich een zelfde situatie zou kunnen voordoen. Dit was niet het geval.

Damwand Meppel

Aan de binnenzijde van de waterkering met damwand langs de Drentse Hoofdvaart, ten noorden van Meppel, nabij industrieterrein Noord, is 10 juli een zandmeevoerende wel aangetroffen en aan de buitenzijde is langs de damwand zand uitgespoeld over een lengte van circa 10 m. I.v.m. de aanhoudende droogte was even daarvoor de waterstand in de Drentse Hoofdvaart met 10 cm

verhoogd. De waterkering en het kanaal zijn in beheer en onderhoud van de provincie Drenthe, WDODelta heeft de provincie geadviseerd en geholpen. De volgende acties en maatregelen zijn genomen:

- Het waterpeil in de Drentse Hoofdvaart is verlaagd naar de normale waarde en het peil in de teensloot is opgezet voor tegendruk.
- De weg over de betreffende dijk is voor verkeer afgesloten.
- De buitenzijde van de damwand is afgedicht met zeil en er is klei aangebracht tot aan de bodem, vervolgens is de damwand hersteld. Niet alleen op de locatie zelf maar langs het gehele pand.

Door de genomen maatregelen is de situatie onder controle.

Aanbevelingen

Op verzoek van gemeente Deventer, met haar in gesprek gaan over de situatie van de Prins Bernhardsluis. Daarnaast wordt aanbevolen om alle relevante 'assets' te beschouwen, die van invloed kunnen zijn op ons waterbeheer en in beheer en eigendom zijn van derden.

3 Intern proces

Conclusies

De interne opschaling gedurende de droogte heeft bij WDODelta geleid tot een positief resultaat. De samenwerking bij de interne opschaling is als positief beoordeeld. De bestuurders zijn positief over de manier waarop de calamiteit beheerst is. Ook van buiten de organisatie heeft de calamiteitenorganisatie positieve reacties ontvangen over de genomen maatregelen, waarbij begrip was voor de noodzakelijk afgekondigde verboden. Tijdens de droogte is inzichtelijk geworden hoe de calamiteitenorganisatie heeft gefunctioneerd bij een langdurige opschaling. De langdurige opschaling heeft inzichtelijk gemaakt dat een aantal processen geoptimaliseerd kunnen worden om tot een effectievere en efficiëntere calamiteitenorganisatie te komen.

Aanbevelingen

In de bijlage 'Evaluatie droogte 2018 – Intern proces' zijn de adviezen beschreven om tot een effectievere en efficiëntere calamiteitenorganisatie te komen. Er wordt voorgesteld om de volgende aanbevelingen verder ambtelijk uit te werken:

- Er bestaan verschillende inzichten over de manier waarop een calamiteit wordt aangepakt: Zorg ervoor dat hier een eenduidige visie voor komt.
- Zorg voor scherpte in rollen en handel hier naar. Om uniformiteit te creëren zou gezamenlijke training zinvol zijn en pas indien nodig het rollenboek aan.
- Wissel minder vaak in de bezetting van het ACW.
- Kijk bewuster naar de bezetting van het ACW wat betreft de benodigde rollen, gewenste kwaliteit en het aantal aanwezige medewerkers.
- Zorg voor een zorgvuldige afweging bij het uitzetten van acties binnen het ACW. ('Lean maken').
- Denk in de koude fase na over een andere manier van organiseren van een langzame calamiteit.
- Wees duidelijk over de procesrol van de calamiteitencoördinator.
- Maak nieuwe afspraken m.b.t. het gebruik van LCMS zodat het effectiever ingezet kan worden.
- Creëer gezamenlijke urgentie en maak knelpunten/gevoeligheden tijdig bespreekbaar (buiten de calamiteitenperiode).
- In de gesprekken zijn een aantal praktische verbeterpunten naar voren gekomen. Zorg dat deze geïnventariseerd (aanzet is gemaakt) en ook gerealiseerd worden.
- Heb aandacht voor de gevolgen van een langdurige calamiteit op de reguliere organisatie en neem hierover expliciete besluiten.
- Zorg voor voldoende "dwars" en "vooruitdenkers" die focus houden op middellange en lange termijn effecten.

- Zorg in de koude fase voor een gemengd samengestelde denktank (primair proces/ondersteuning) die in de koude fase scenario's ontwikkeld en tijdens de warme fase als dwarsdenkers kunnen functioneren.

4 Externe relaties

Conclusies

De netwerkpartners en belanghebbenden van WDODelta zijn over het algemeen erg tevreden over de aanpak en de communicatie van het Waterschap. WDODelta heeft zichtbaar haar best gedaan om droogte zoveel mogelijk te beperken en dat is goed gelukt. Er is veel waardering voor de communicatie naar buiten toe, waarbij de inzet van onze mensen in de buitendienst, de nieuwsbrieven, de persberichten en de stakeholdersbijeenkomsten worden genoemd. De informatie over de stand van zaken en de genomen maatregelen wordt inhoudelijk als goed beoordeeld. Met diverse netwerkpartners is de communicatieboodschap afgestemd, waardoor er een congruent beeld ontstond over de situatie. Onze netwerkpartners zien graag de beweging van 'informereren en consulteren' naar 'participeren'. Het participeren mag binnen de kaders van onze verantwoordelijkheid niet leiden tot vertraging van de daadkracht van ons waterschap.

Aanbevelingen

In de bijlage 'Evaluatie droogte 2018 – Externe relaties' zijn de aanbevelingen beschreven. Vanuit WDODelta wordt voorgesteld om de volgende aanbevelingen verder ambtelijk uit te werken:

- De beweging van 'informereren en consulteren' naar 'participeren', wordt door onze netwerkpartners graag gezien. Dit vraagt van WDODelta een open houding en vroegtijdige inschakeling van onze partners, waarbij belangen i.p.v. posities voorop gezet worden. Participatie mag in extreme situaties niet leiden tot minder daadkracht en vertraging van besluitvorming.
- De bestaande afspraken over de samenwerking tussen provincie Overijssel, provincie Drenthe, WDODelta en Waterschap Vechtstromen vragen om herbevestiging.
- Er moet verder geïnvesteerd worden in de relatie met netwerkpartners en belanghebbenden om tot een constructieve en goede samenwerking te blijven komen. In de verschillende fases van de opschaling is het noodzakelijk om expliciet te benoemen en te bespreken welke (wettelijke) verantwoordelijkheid de veiligheidsregio heeft en wat de verantwoordelijkheid van het waterschap is.

Met een aantal gemeentes zal samengewerkt moeten worden om draaiboeken te ontwikkelen en bij te stellen in voorbereiding op droogte en laag water waarbij ook de afspraken moeten worden vastgelegd over communicatie.

5 Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland

Conclusies

Binnen het Platform Crisisbeheersing, welke bestaat uit zeven waterschappen, is een eerste evaluatie over de onderlinge samenwerking tijdens de droogte periode 2018 uitgevoerd. De conclusie daaruit is dat samenwerking op operationeel en praktisch niveau invulling heeft gekregen, maar het op strategisch niveau en het 'over de waterschapsgrenzen' heen kijken meer aandacht behoeft. Een verdiepende evaluatie volgt nog welke ambtelijk verder opgepakt. De input voor de verdiepende evaluatie zijn de afgeronde evaluaties van de individuele platformwaterschappen. Voor meer informatie over de successen en de gemiste kansen wordt verwezen naar de bijlage 'Evaluatie Droogte 2018 – Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland'.

Aanbevelingen

De volgende aanbevelingen worden binnen WDODelta verder ambtelijk opgepakt:

- Voor meer informatie over de successen en de gemiste kansen wordt verwezen naar de bijlage 'Evaluatie Droogte 2018 – Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland'. Hier volgen de aanbevelingen die ambtelijk worden opgepakt.
- Aandacht besteden aan 'Hoe om te gaan met lange opschalingen?' Waaronder het beter benutten van het Landelijk Crisis Management Systeem (LCMS), de bezetting van de teams en de rol van het Dagelijks- en Algemeen Bestuur bij Waterschap Beleidsteam (WBT) issues tijdens langdurige opschalingen.
- Leren van elkaar door ervaring op te doen bij elkaar tijdens oefeningen en opschalingen.
- Communicatie- en informatielijnen tussen kantoor en buitenmedewerkers verbeteren.

6 Vervolgproces

Implementatieplan

De conclusies en aanbevelingen uit de droogte 2018 evaluaties worden ambtelijk opgepakt en verder uitgewerkt in een implementatieplan waar prioritering van de verbeteracties zal plaatsvinden. De intern gerichte procesverbeteringen gericht op de crisisorganisatie worden door het Team Crisisbeheersing opgepakt. Waar mogelijk worden de beleidsinhoudelijke verbeteracties belegd binnen de daarvoor verantwoordelijke programma's en zullen wellicht onderdelen in het nieuwe WBP verder ingevuld worden. Daarnaast is er een persbericht bijgevoegd in de bijlagen om extern te communiceren over de evaluatie droogte 2018.

Bestuurlijk proces

De evaluaties worden ter kennisname aangeboden aan het Dagelijks Bestuur (15 januari 2019) en aan het Algemeen Bestuur (29 januari 2019).

Ambtelijk/bestuurlijke bijeenkomst

Er wordt een ambtelijk/bestuurlijke bijeenkomst met het LTO, terreinbeheerderorganisaties en de provincie Drenthe en provincie Overijssel georganiseerd op 1 februari 2019. Het programma zal een inhoudelijk karakter hebben om de gezamenlijke verbeteracties verder op te pakken.

BIJLAGEN

1. Beleidsinhoudelijke evaluatie (powerpoint)
2. Beleidsinhoudelijke evaluatie – onderliggende rapporten (PDF/tekst)
3. Evaluatie Droogte 2018 – Intern proces (powerpoint sheets)
4. Evaluatie Droogte 2018 – Externe relaties (powerpoint sheets)
5. Evaluatie Droogte 2018 – Platform Crisisbeheersing Waterschappen Midden-Nederland (powerpoint sheets)
6. **Concept** persbericht Evaluatie Droogte 2018

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de dijkgraaf,
ir. H.H.G. Dijk